

Türk Silahlı Kuvvetleri Bünyesinde Yer Alan Subay, Astsubay ve Uzman Erbaşların Fiziksel Aktivitelere Katılım Motivasyonlarının Belirlenmesi (Çankırı İli Örneği)

Eyüp SARIKOL¹Mehmet ÖÇALAN²Mehmet Ali ÖZTÜRK¹¹İğdır Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu²Kırıkkale Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

Özet

Bu araştırmanın amacı Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde yer alan subay, astsubay ve uzman erbaşların fiziksel aktivitelere katılım motivasyonlarının belirlenmesidir. Araştırmada veri toplama aracı olarak Spora Katılım Güdüsü Ölçeği (SKGÖ) kullanılmıştır. SKGÖ 30 maddeden oluşan Gill ve arkadaşları (1983) tarafından geliştirilen katılımcıların spor ve fiziksel aktivitelere hangi nedenlerle katıldığını belirleyen bir ölçektir. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirliği ise Çelebi (1993) tarafından gerçekleştirilmiştir. Analizler sonucunda medeni duruma göre; sadece beceri gelişimi ($p=0,014$), aktivitelere katılım durumuna göre; beceri gelişimi ($p=0,004$), başarı/statü (0,000), fiziksel uygunluk ($p=0,028$), yarışma (0,001) ve hareketli olmak (0,001) alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Yaş dağılımına göre; beceri gelişimi, başarı/statü ve hareketli olmak alt boyutlarında 26-30 yaş arası katılımcılar 36-40 yaş arası katılımcılara göre beceri gelişimini artırmak, başarı/statü kazanmak ve yarışmak için aktivitelere katıldıklarını belirtmişlerdir. Rütbelere göre ise özellikle uzman erbaşların, subay ve astsubaylara göre aktivitelere katılım güdü puanları beceri gelişimi ve başarı/statü kazanmak adına daha yüksek çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: TSK, Fiziksel Aktivitelere Katılım, Motivasyon

The Determination of Motivations Participation in Officers, Petty Officers and Specialist Soldiers in Physical Activity in The Turkish Armed Forces (Case of Çankırı Province)

Abstract

The aim of this research constitutes officer, junior officer and specialized sergeants who are take place in the turkish armed forces specifying attendance motivation to physical activittes. In the research, Attendance to Sport Motive Scale was used as data collection device. Attendance to Sport Motive Scale is a scale that consists of 30 items and developed by Gill and his friends (1983), specifying in which reasons participants attend to sport and physical activities. Turkish validity and reliability of the scale was realized by Çelebi (1993). As a result of analysis, according to martial status; only skill development ($p=0,014$), according to participation situation to activities; skill development ($p=0,004$), success/status (0,000) physical conformity ($p=0,028$), competition (0,001) and moving (0,001) meaningful difference was fixed at the subdimension. According to age distribution, skill development, success/status and moving at the subdimension, the participants who are between 26 and 30 years old in comparasion with the participants who are between 36 and 40 years old stated participating to activities to acquire success/status and to race. According to Military rating, especially motive notes of participating to activities, skill development of the Specialized Sergeant are more higher than the Officer and the Junior officers to acquire success/statu.

Key Words: TAF, Participation in Physical Activity, Motivation

Giriş

Çağımızda yaşam koşulları insanları daha az hareket eder duruma getirmiştir. Birçok insan gün boyu oturarak çalışmakta, zamanlarının büyük kısmını saatlerce televizyon seyrederek, bilgisayar başında yiyecek bir şeyler atıştırmakla geçirmektedir. Bu nedenle insanlarda hareketsiz bir yaşam, vücut yağ kitlesinde artışa ve şişmanlığa yol açmaktadır. Günümüzde fiziksel aktivite hakkındaki toplumda yer alan bilgi yetersizliği fiziksel aktivitenin öneminin ve fiziksel aktivite ile sağlık arasındaki bağın anlaşılmasına neden olmaktadır (Alıncak, 2017).

Yaşlanmayla birlikte beslenmeden doğan sağlık sorunları oluşmaktadır. Fiziksel aktivite düzeyi azalmakta ve insanlar arasında hareketsizlik daha fazla görülmektedir. İnsanlar fiziksel, mental ve ruhsal olarak sağlıklı ve mutlu olmak amacındadırlar ve bu amacın gerçekleştirilmesinde en etkili yollardan biri de beden eğitimi, spor ve fiziksel aktivitedir (Abakay ve ark., 2015; Alıncak, 2016). İnsanın vücut yapısı açık bir şekilde fiziksel aktiviteler için tasarlanmıştır. Fiziksel aktivite; ağır, yorucu ve maraton koşusu ya da rekabete dayalı sporların yapılması demek değildir. Çocukların okula yürüyerek gitmesi, parkta yürüyüşler yapmak, asansör yerine merdivenleri kullanmak, otobüsten iki durak önce inerek yürümek vs. fiziksel aktivite olarak değerlendirilmektedir (Kozanoğlu, 2004).

Sedanter yaşam tarzına sahip insanlarda uzun vadede vücut yağ kitlesinde artış olacağı ve bu kişilerin aşırı kilolu veya obez olma riski taşıdıkları ve buna bağlı olarak diyabet, yüksek tansiyon, yüksek kolesterol ve astım gibi hastalıklarında ortaya çıkabileceği bilinmektedir (Vaizoğlu ve ark., 2004). Son yıllarda yapılan çalışmalarda özellikle bu ve benzeri hastalıklarla mücadelede fiziksel aktivitenin önemli bir etken olduğu belirtilmiştir (Coalter, 2005; MacPhail ve ark., 2010; Bek, 2008). Fiziksel aktivite, bedensel olarak iyi olma halini, genel sağlık ve zindelik durumunu koruyan ve geliştiren herhangi bir bedensel faaliyettir. Bu bedensel faaliyetler keyfi bir amacın yanı sıra kardiovasküler sistem ve kasların güçlendirilmesi, spor becerilerini yükseltme, kilo kaybı ya da fiziksel olarak uygun olma hali gibi çeşitli nedenlerden dolayı yapılır. Sık ve düzenli yapılan fiziksel aktiviteler, bağışıklık sistemini güçlendirir, kalp rahatsızlıkları, kardiovasküler hastalıklar, tip 2 diyabet ve obezite gibi "refah hastalıklarını önlemeye yardımcı olur (Stampfer ve ark., 2000; Hu ve ark., 2001).

Fiziksel aktivite insanların özellikle boş zamanlarını değerlendirdiği kültürel bir olgudur (Wee ve Shah, 2007). Aynı zamanda bireylerin kişilik ve sosyal gelişimlerine

katkıda sağlamak adına önemli bir etkidir. Fiziksel aktivite veya spor faaliyetlerine katılım için bireylerin sebepleri veya farklı güduları vardır. Bu tür aktivitelere insanları katılmaları için motive eden faktörler eğlence sosyalleşme, sağlıklı olmak gibi nedenlerdir (Laker, 2002). Fiziksel aktivitelere ve spor faaliyetlerine eğlence, fiziksel uygunluk, yarışma, takım ruhu gibi katılım güduları ile ilgili birçok araştırma yer almaktadır (Brodkin ve Weiss, 1990; Park ve ark., 2014; Kondric ve ark., 2013; Larkin, 2015).

Belirtildiği gibi insanları bu tür aktivitelere katılmaları için motive eden birçok neden vardır ve bu nedenlerle ilgili de birçok çalışma yapılmıştır. Bu verilerden yola çıkarak bu araştırmanın amacı Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde yer alan subay, astsubay ve uzman erbaşların fiziksel aktivitelere katılım motivasyonlarının belirlenmesidir. Stresli bir ortamda çalışan TSK personelinin fiziksel aktivitelere katılmalarının; hem stresten bir nebze uzak kalmaları hem de daha sağlıklı ve kaliteli bir hayat sürdürmeleri, iş yaşantılarına ve günlük hayatlarına olumlu katkı yapacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda bahsedilen konu ve gelecekte bu konuyla ilgili çalışma yapacak araştırmacılar için bu çalışma önemlidir.

Yöntem

Katılımcılar

Çalışmanın evrenini Çankırı ili oluşturmuştur. Çalışmanın örneklemini ise, Çankırı ilinde 28. Mekanize Tugay Komutan Yardımcılığı'nda çalışan TSK personelleri (Subay, Astsubay ve Uzman Erbaşlar) oluşturmuştur. Örneklem gurubu 169 kişiden oluşmuş ve çalışmaya katılanların tamamını erkekler oluşturmuştur. Katılımcıların % 29'u Subay, % 60,9'u Astsubay ve % 10,'i ise Uzman Erbaşlar olarak tespit edilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak Spora Katılım Güdüsü Ölçeği kullanılmıştır (SKGÖ). SKGÖ 30 maddeden oluşan bireyin spora katılımındaki sebepleri açıklayan Gill ve arkadaşları (1983), tarafından geliştirilen bir ölçektir. Katılımcıların spor ve egzersize hangi nedenlerle katıldıklarının etkilerini ortaya çıkarmak için 3'lü likert tipi (Çok Önemli, Az Önemli ve Hiç Önemli Değil) bir yanıt ve derecelendirme ölçeğidir. SKGÖ Çelebi (1993), tarafından Türkçeye çevrilerek geçerlik-güvenirlik çalışması yapılmış ve ölçeğin tümünden elde edilen güvenilirlik

katsayısı 0,91 olarak bulunmuştur. İstatistik baz alındığında, SKGÖ'nin bizim çalışmamızda da kullanılması istatistiksel açıdan uygundur.

Verilerin Toplanması

Araştırmaya katılacak olan TSK personellerine araştırmacı tarafından çalışma ile ilgili gerekli bilgiler verilmiş ve SKGÖ doldurulması esnasında araştırmacı da katılımcılarla birlikte olarak gerekli açıklamaları yapmış ve dolayısıyla eksik veya hatalı bir ölçeğin geri dönmesinin önüne geçilmiştir. Toplam 169 anket uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada ölçeğin kullanılabilirliğini sağlama amacıyla ölçeğe iç tutarlılık analizi uygulanmıştır. Araştırmada iç tutarlılık analizi için Sosyal Bilimler Alanında daha çok kullanılan Cronbach Alpha testi kullanılmıştır. Verilerin analizinde katılımcıların medeni durumları ve fiziksel aktivitelere katılan Subay ve Astsubayların karşılaştırıldığı bağımsız örneklem t-testi dışında kalan diğer analizler parametrik olmayan testlerle uygulanmıştır. İkili farklı grupların karşılaştırılmasında parametrik olan bağımsız örneklem t-testinin karşılığı olan parametrik olmayan Mann Whitney-U testi, ikiden fazla grubun karşılaştırılmasında ise parametrik olmayan Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Kruskal Wallis sırasında oluşan farkın kaynağının belirlenmesinde ikili karşılaştırma testi uygulanmıştır.

Bulgular

Araştırmada toplam katılımcı sayısı 169 kişi olarak tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan katılımcıların tamamının (%100) erkeklerden oluşmaktadır. Katılımcıların rütbelerine göre dağılımları ise; %29'unun (49 kişi) Subaylardan, %60,9'unun (103 kişi) Astsubaylarda ve %10,1'inin ise Uzman Çavuşlardan (17 kişi) oluştuğu tespit edilmiştir.

Araştırmada yer alan TSK personelinin yaş ortalamaları ise grupların sıralaması sonucunda en kalabalık grubun 73 kişi ile 26-30 yaş aralığında olduğu anlaşılmıştır. Daha sonra ise sırasıyla 38 kişi ile 20-25, 26 kişi ile 31-35, 21 kişi ile 36-40 ve 11 kişi ile de 41 ve üzeri yaş grubunun sıralandığı tespit edilmiştir. Katılımcıların medeni durumlarının dağılımları sonucu; %57,98'inin evli ve %42,02'sinin bekâr oldukları tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan katılımcıların fiziksel aktivitelere katılma durumlarına göre dağılımları %88,75'inin (150 kişi) fiziksel aktivitelere katıldığı, %11,75'inin ise fiziksel aktivitelere katılmadığı görülmektedir. Fiziksel aktivitelere ara sıra katılan bireyler 29 kişi ile (%19,3), haftada 3 ve daha fazla aktivitelere katılan personel sayısı ise 10 kişi ile (%6,7) olarak tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan katılımcıların medeni durumlarına göre karşılaştırıldığı bağımsız örneklem t-testi sonuçlarını vermektedir.

Tablo 1. Katılımcıların medeni durumlarına göre fiziksel aktivitelere katılım güdülerinin karşılaştırılması

	Cinsiyet	N	Ortalama (\bar{X})	SS(\pm)	t	p
Beceri Gelişimi	Evli	98	5,102	1,536	2,483	,014*
	Bekâr	71	4,605	1,062		
Takım Ruhu	Evli	98	5,306	2,062	,790	,431
	Bekâr	71	5,070	1,799		
Eğlence	Evli	98	5,561	1,699	,823	,412
	Bekâr	71	5,352	1,531		
Başarı/Statü	Evli	98	7,204	2,663	,510	,611
	Bekâr	71	7,014	2,174		
Fiziksel Uygunluk	Evli	98	5,806	,991	1,535	,127
	Bekâr	71	5,577	,904		
Yarışma	Evli	98	4,755	1,764	1,593	,113
	Bekâr	71	4,309	1,832		
Hareketli Olmak	Evli	98	2,357	,677	,429	,669
	Bekâr	71	2,309	,748		
Arkadaşlık	Evli	98	4,265	1,272	1,571	,118
	Bekâr	71	3,985	1,035		

* p<0,05

Araştırmada yer alan TSK personellerinin medeni durumlarına göre sadece beceri gelişimi alt boyutunda istatistiksel olarak p<0,05 düzeyinde anlamlı farklılık tespit edilmiştir (evli katılımcılar: \bar{X} = 5,102, bekâr katılımcılar: \bar{X} = 4,605). Diğer yedi alt boyutta ortalama (\bar{X}) puanlar evli katılımcılar lehine olsa da, istatistiksel olarak p<0,05 düzeyinde anlamlı farklılık tespit edilememiştir.

Tablo 2. Subay ve ast subayların fiziksel aktivitelere katılım güdülerinin karşılaştırılması

	Rütbe	N	Ortalama (\bar{X})	SS(\pm)	t	p
Beceri Gelişimi	Subay	49	4,877	1,408	-,218	,827
	Astsubay	103	4,932	1,450		
Takım Ruhu	Subay	49	5,428	2,557	1,254	,214
	Astsubay	103	4,932	1,548		
Eğlence	Subay	49	5,346	1,762	,581	,892
	Astsubay	103	5,310	1,428		
Başarı/Statü	Subay	49	6,428	1,925	-2,462	,015*
	Astsubay	103	7,368	2,689		
Fiziksel Uygunluk	Subay	49	5,428	,645	-2,888	,004
	Astsubay	103	5,825	1,033		
Yarışma	Subay	49	4,612	2,029	,399	,691
	Astsubay	103	4,485	1,731		
Hareketli Olmak	Subay	49	2,367	,698	,548	,584
	Astsubay	103	2,301	,697		
Arkadaşlık	Subay	49	3,938	,826	-1,249	,214
	Astsubay	103	4,155	1,289		

* p<0,05

Subay ve Astsubayların karşılaştırıldığı bağımsız örneklem t-testi sonuçlarına göre başarı/statü ve fiziksel uygunluk alt boyutlarında Astsubaylar lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık (p<0,05) görülmektedir. Diğer alt boyutlarda anlamlı farklılık görülmemektedir.

Tablo 3. Subay ve uzman çavuşların fiziksel aktivitelere katılım güdülerinin karşılaştırılması

	Rütbe	N	SO**	ST***	U	Z	p
Beceri Gelişimi	Subay	49	32,72	1603	378,500	-,617	,538
	Uzm. Çavuş	17	35,74	607			
Takım Ruhu	Subay	49	30,41	1490	265,00	-2,431	,015*
	Uzm. Çavuş	17	42,41	721			
Eğlence	Subay	49	29,34	1437	212,500	-3,126	,002*
	Uzm. Çavuş	17	45,50	773			
Başarı/Statü	Subay	49	30,56	1497	272,500	-2,216	,027*
	Uzm. Çavuş	17	41,97	713			
Fiziksel Uygunluk	Subay	49	32,29	1582	357,00	-1,021	,307
	Uzm. Çavuş	17	37,00	629			
Yarışma	Subay	49	32,04	1570	345,00	-1,097	,273
	Uzm. Çavuş	17	37,71	641			
Hareketli Olmak	Subay	49	33,09	1621	396,500	-,375	,707
	Uzm. Çavuş	17	34,68	589			
Arkadaşlık	Subay	49	30,44	1491	266,500	-2,490	,013*
	Uzm. Çavuş	17	42,32	719			

* p<0,05, ** Sıra Ortalama, *** Sıra Toplamı

Subay ve Uzman Çavuşların karşılaştırıldığı parametrik olmayan Man-Whitney U testi sonuçlarına göre ise; Subay ve Uzman Çavuşların Spora Katılım Güdüsü ölçeğinden almış oldukları puanlar karşılaştırıldığında (SO, Z), Uzman Çavuşlar lehine takım ruhu, eğlence, başarı/statü, ve arkadaşlık alt boyutlarında istatistiksel açıdan $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık saptanmıştır. Diğer alt boyutların hepsinde Uzman Çavuşların puanları (SO) Uzman Subaylara nazaran yüksek olsa da herhangi bir farklılık saptanmamıştır.

Tablo 4. Astsubay ve uzman çavuşların fiziksel aktivitelere katılım güdülerinin karşılaştırılması

	Rütbe	N	SO**	ST***	U	Z	p
Beceri Gelişimi	Astsubay	103	59,68	6147	791,500	-,717	,473
	Uzm. Çavuş	17	65,44	1112			
Takım Ruhu	Astsubay	103	56,71	5841	485,500	-3,195	,001*
	Uzm. Çavuş	17	83,44	1418			
Eğlence	Astsubay	103	56,50	5819	463,00	-3,224	,001*
	Uzm. Çavuş	17	84,76	1441			
Başarı/Statü	Astsubay	103	59,38	6116	760,00	-,897	,370
	Uzm. Çavuş	17	67,29	1144			
Fiziksel Uygunluk	Astsubay	103	60,72	6254	852,00	-,189	,850
	Uzm. Çavuş	17	59,15	1005			
Yarışma	Astsubay	103	59,05	6082	726,00	-1,183	,237
	Uzm. Çavuş	17	69,29	1178			
Hareketli Olmak	Astsubay	49	59,53	6131	775,500	-1,098	,272
	Uzm. Çavuş	17	66,38	1128			
Arkadaşlık	Astsubay	49	58,19	5994	638,00	-1,867	,062
	Uzm. Çavuş	17	74,47	1266			

* $p < 0,05$, ** Sıra Ortalama, *** Sıra Toplamı

Astsubay ve Uzman Çavuşların karşılaştırıldığı parametrik olmayan Man-Whitney U testi sonuçlarına göre; takım ruhu ($Z = -3,195$; Astsubay: $SO = 56,71$, Uzman Çavuş: $SO = 83,44$) ve eğlence ($Z = -3,224$; Astsubay: $SO = 56,50$, Uzman Çavuş: $SO = 84,76$) alt boyutlarında Uzman Çavuşlar lehine istatistiksel olarak farklılık ($p < 0,05$) tespit edilirken, diğer alt boyutlarda istatistiksel olarak farklılık tespit edilmemiştir.

Tablo 5. Fiziksel aktiviteye katılan ve katılmayanların fiziksel aktivitelere katılım güdülerinin karşılaştırılması

	Durum	N	SO**	ST***	U	Z	p
Beceri Gelişimi	Katılanlar	150	81,62	122243	918,00	-2,858	,004*
	Katılmayanlar	19	111,68	2122			
Takım Ruhu	Katılanlar	150	86,53	12980	1195,00	-1,268	,205
	Katılmayanlar	19	72,89	1385			
Eğlence	Katılanlar	150	82,57	12385	1060,500	-1,896	,058
	Katılmayanlar	19	104,18	1979			
Başarı/Statü	Katılanlar	150	79,99	11999	674,00	-3,883	,000*
	Katılmayanlar	19	124,53	2366			
Fiziksel Uygunluk	Katılanlar	150	82,35	12352	1027,500	-2,203	,028*
	Katılmayanlar	19	105,92	2012			
Yarışma	Katılanlar	150	80,88	12132	807,500	-3,236	,001*
	Katılmayanlar	19	117,50	2232			
Hareketli Olmak	Katılanlar	150	81,94	12291	966,00	-3,197	,001*
	Katılmayanlar	19	109,16	2074			
Arkadaşlık	Katılanlar	150	83,24	12485	1160,500	-1,382	,167
	Katılmayanlar	19	98,92	1879			

* p<0,05, ** Sıra Ortalama, *** Sıra Toplamı

Araştırmaya katılan katılımcıların fiziksel aktivitelere katılıp katılmadıkları ile ilgili gerçekleştirilen Mann Whitney-U testi belirlenmiştir. Buna göre; Fiziksel aktivitelere katılanların ve katılmayanların sonuçlarına bakıldığında beceri gelişimi, başarı/statü, fiziksel uygunluk, yarışma ve hareketli olmak alt boyutlarında istatistiksel olarak p<0,05 düzeyinde anlamlı farklılık tespit edilirken diğer alt boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.

Tablo 6. Yaş gruplarına göre fiziksel aktivitelere katılım güdülerinin karşılaştırılması

	Yaş	N	SO**	SD	χ ²	p
Beceri Gelişimi	20-25	38	81,13	4	14,066	,007*
	26-30	73	76,69			
	31-35	26	87,98			
	36-40	21	116,14			
	41 ve Üzeri	11	87,00			
Takım Ruhu	20-25	38	81,54	4	4,168	,384
	26-30	73	84,67			
	31-35	26	75,35			
	36-40	21	96,50			
	41 ve Üzeri	11	100,00			
Eğlence	20-25	38	78,67	4	5,384	,223
	26-30	73	78,23			
	31-35	26	82,67			
	36-40	21	88,02			
	41 ve Üzeri	11	93,32			
Başarı/Statü	20-25	38	85,83	4	14,694	,005*
	26-30	73	73,68			
	31-35	26	86,60			
	36-40	21	117,95			
	41 ve Üzeri	11	90,59			

	Yaş	n	Ortalama	SS	p
Fiziksel Uygunluk	20-25	38	71,72		
	26-30	73	82,05		
	31-35	26	100,38	4	9,132
	36-40	21	98,93		,058
	41 ve Üzeri	11	87,50		
Yarışma	20-25	38	84,62		
	26-30	73	74,77		
	31-35	26	89,17	4	10,686
	36-40	21	110,60		,030*
	41 ve Üzeri	11	95,50		
Hareketli Olmak	20-25	38	89,22		
	26-30	73	77,54		
	31-35	26	89,81	4	10,394
	36-40	21	102,38		,034*
	41 ve Üzeri	11	75,36		
Arkadaşlık	20-25	38	76,59		
	26-30	73	80,29		
	31-35	26	98,27	4	7,300
	36-40	21	102,83		,121
	41 ve Üzeri	11	79,86		

* p<0,05, ** Sıra Ortalama

Katılımcıların yaş aralıklarına göre spora katılım güdülerinin karşılaştırılmasında beceri gelişimi ($\chi^2(4)=14,066$; $p=0,007$), başarı/statü ($\chi^2(4)=14,694$; $p=0,005$), yarışma ($\chi^2(4)=10,686$; $p=0,030$) ve hareketli olmak ($\chi^2(4)=10,394$; $p=0,034$) alt boyutlarında spora katılım güdüsü puanlarında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir.

Tablo 7. Yaş aralıklarına göre oluşan farkın belirlendiği ikili karşılaştırma

	Yaş	Ti**	SS(±)	p
Beceri Gelişimi	26-30 / 36-40	-39,451	10,697	,002*
	25-20 / 36-40	-35,011	11,746	,029*
Başarı/Statü	26-30 / 36-40	-44,274	11,663	,001*
Yarışma	26-30 / 36-40	-35,828	11,506	,018*
Hareketli Olmak	26-30 / 36-40	-24,840	8,658	,041*

* p<0,05, ** Test İstatistiği

Yaş aralıklarına göre oluşan farkın belirlendiği ikili karşılaştırma testinde ise; farkların; beceri gelişimi alt boyutunda 26-30 / 36-40 ve 25-20 / 36-40, başarı/statü alt boyutunda 26-30 / 36-40, yarışma alt boyutunda 26-30 / 36-40 ve hareketli olmak alt boyutunda 26-30 / 36-40 yaş aralıklarından kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Tablo 8. Katılım sıklığına göre fiziksel aktivitelere katılım güdülerinin karşılaştırılması

	Sıklık	N	SO**	SD	χ^2	p
Beceri Gelişimi	Ara sıra	29	80,12			
	Ayda 1-2 kez	46	83,13	3	7,066	,070
	Haftada 2 ve daha az	65	66,38			
	Haftada 3 ve daha fazla	10	86,30			
Takım Ruhu	Ara sıra	29	84,34			
	Ayda 1-2 kez	46	87,88	3	13,715	,003*
	Haftada 2 ve daha az	65	61,94			
	Haftada 3 ve daha fazla	10	81,05			
Eğlence	Ara sıra	29	69,47			
	Ayda 1-2 kez	46	94,13	3	13,588	,004*
	Haftada 2 ve daha az	65	66,22			
	Haftada 3 ve daha fazla	10	67,65			
Başarı/Statü	Ara sıra	29	81,33			
	Ayda 1-2 kez	46	83,37	3	6,911	,064
	Haftada 2 ve daha az	65	64,45			
	Haftada 3 ve daha fazla	10	89,25			
Fiziksel Uygunluk	Ara sıra	29	79,17			
	Ayda 1-2 kez	46	84,62	3	7,760	,051
	Haftada 2 ve daha az	65	65,84			
	Haftada 3 ve daha fazla	10	85,70			
Yarışma	Ara sıra	29	78,57			
	Ayda 1-2 kez	46	90,36	3	15,315	,002*
	Haftada 2 ve daha az	65	61,41			
	Haftada 3 ve daha fazla	10	89,85			
Hareketli Olmak	Ara sıra	29	77,60			
	Ayda 1-2 kez	46	80,41	3	5,674	,084
	Haftada 2 ve daha az	65	68,02			
	Haftada 3 ve daha fazla	10	81,20			
Arkadaşlık	Ara sıra	29	73,33			
	Ayda 1-2 kez	46	79,68	3	,717	,869
	Haftada 2 ve daha az	65	74,09			
	Haftada 3 ve daha fazla	10	71,70			

* p<0,05, ** Sıra Ortalama

Fiziksel aktivitelere katılanların katılım sıklığına göre karşılaştırıldığı Kruskal Wallis testi sonuçlarına göre; spora katılım güdüsü ölçeğinden elde edilen puanların fiziksel aktivitelere katılan katılımcıların katılım sıklığına göre karşılaştırılması sonucunda istatistiksel olarak anlamlı fark oluşan alt boyutlar; takım ruhu ($\chi^2(3)=13,715$; $p=0,003$), eğlence ($\chi^2(3)=13,588$; $p=0,004$) ve yarışma ($\chi^2(3)=15,315$; $p=0,002$) olarak tespit edilmiştir.

Tablo 9. Katılım sıklığına göre oluşan farkın belirlendiği ikili karşılaştırma

	Yaş	T ⁱ **	SS(±)	p
Takım Ruhu	Haftada 2 ve daha az / Ayda 1-2 kez	25,942	7,643	,004*
Eğlence	Haftada 2 ve daha az / Ayda 1-2 kez	27,915	7,969	,003*
Yarışma	Haftada 2 ve daha az / Ayda 1-2 kez	28,951	7,846	,01*

* p<0,05, ** Test İstatistiği

Fiziksel aktivitelere katılım sıklığına göre oluşan farkın belirlendiği ikili karşılaştırma testi sonucu ortaya çıkan farkın kaynağının belirlendiği aşağıdaki Çizelge 1. incelendiğinde, her üç alt boyutta da (takım ruhu, eğlence ve yarışma) farkın kaynağının “Haftada 2 ve daha az ve Ayda 1-2 kez” aktivitelere katılan guruplardan kaynaklandığı görülmektedir.

Fiziksel aktivitelere katılan Subay, Astsubay ve Uzman Çavuşların bu aktivitelere nerelerde katıldıkları ile ilgili verdikleri cevaplar neticesinde; Subayların daha çok Kurum Spor Tesisleri ve Özel Spor tesislerini, Astsubayların ise Kurum Spor Tesisleri ve Doğayı, Uzman Çavuşların ise Özel Spor Tesisleri ve Doğayı tercih ettikleri görülmektedir. Spora katılım güdüsü ölçeğinden elde edilen fiziksel aktivitelere katılmama nedenlerini Subayların işten yorgun dönmeleri ve iş yoğunluğu, Astsubayların işten yorgun dönme, iş yoğunluğu ve faydasına inanmadıkları için ve Uzman Çavuşların ise Diğer nedenler, işten yorgun döne ve iş yoğunluğu olarak işaretledikleri görülmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Araştırma sonucunda TSK personellerinin fiziksel aktivitelere katılım oranının % 88,75 olduğu gözlemlendi. Fiziksel aktivitelere katılmayanlar ise yalnızca % 11,75 kişi olarak belirlendi. Bu sonuca göre araştırmada yer alan katılımcıların büyük çoğunluğunun spor faaliyetlerine katıldığı ve bu kişilerin yaş profilleri ve TSK personelleri olduğu göz önünde bulundurulduğunda, fiziksel aktivitelere katılmaları ve hareketli yaşam tarzını benimsemeleri şaşırtıcı değildir. Özellikle TSK bünyesinde yer alan spor ve sosyal tesislerin çok olması ve bu personellerin fiziksel aktivitelere küçük yaştan başlayarak katılım alışkanlığı elde etmeleri fiziksel aktivitelere katılım oranlarının yüksek olmasına neden olmuş olabilir. TSK'nin fiziksel özelliklere önem veren bir kurum olması ve sağlıklı ve zinde bireyleri bünyesinde barındırmasına özen göstermesi de bu aktivitelere katılımında bir başka faktör olarak söylenebilir. Fiziksel aktivitelere katılan grubun katılım sıklığı incelendiğinde; en fazla katılım sıklığının haftada 2 ve daha az ile 65 kişinin oluşturduğu ve bu grubu sırasıyla ayda 1 veya 2 kez ile 46 kişi, ara sıra 29 kişi ve haftada 3 ve daha fazla 10 kişi olarak takip ettiği görülmektedir. TSK personeli 213 kişi ile yapılan bir çalışmada katılımcıların % 83,57'si spor faaliyetlerine katılıyorum cevabı vererek araştırmamızla paralel bir sonuç elde etmişlerdir (Alparslan ve ark., 2003).

TSK personellerinin medeni durumuna göre spora katılım güdülerinin karşılaştırılması sonucunda beceri gelişimi dışında ($t=2,483$, evli katılımcılar: $\bar{x} = 5,102$, bekâr katılımcılar: $\bar{x} = 4,605$) farklılık tespit edilmemiştir. Ayrıca diğer tüm alt boyutlarda da evli katılımcıların ölçekten aldıkları ortalama (\bar{x}) puanlar bekâr katılımcılara oranla daha yüksek çıkmıştır. Bu sonuçlar ışığında evli katılımcıların fiziksel aktivitelere katılım güdülerinin bekâr katılımcılara göre daha fazla olduğu görülmektedir. Evli bireylerin bekâr bireylere nazaran daha düzenli bir yaşam tarzına sahip olmaları, bu tür organizasyonlara katılmalarının ailelerine ayıracakları zamana çok fazla etki etmeyeceğini düşünmeleri ve belki aileleriyle beraber bu etkinliklere katıldıkları gibi faktörler evli bireylerin fiziksel aktivitelere katılım güdülerini pozitif etkilemiş olabilir. Yapılan bir çalışma evliliğin motive olmayı sağlamanın yanı sıra motive olmayı engellediğini de ortaya çıkarmıştır. Başka bir ifade ile, evli bireylerin bekârlara nazaran algıladıkları sosyal destek ve düzenli hayat kapsamında daha motive oldukları ifade edilmiştir (Başar, 2014). Başka bir araştırma ise, bekâr bireylerin ilgilenmek zorunda olacağı bir ailesi (eşi, çocukları) olmadığı için daha motive olacakları tezini Alan yazında, fiziksel aktivitelere aktif katılım olmasa da motivasyonu sağlayan bir etki olarak medeni durum incelendiğinde, anlamlı düzeyde farklılaşma olduğunun belirtildiği dikkat çekmektedir (Bilyeu ve Wann, 2002). İlgili sonuçlar incelendiğinde araştırmamızla paralel sonuçların daha fazla olduğu görülmektedir.

Astsubayların ve Subayların fiziksel aktivitelere katılım güdülerinin karşılaştırılması sonucunda başarı/statü ($p<0,05$), ve fiziksel uygunluk ($p<0,05$) alt boyutlarında farklılık olduğu gözlemlenmiştir. Bu durum bize, Astsubayların fiziksel aktivitelere katılım güdülerinin başarı/statü kazanma ve fiziksel uygunluklarını artırma istekleri açısından Subaylara oranlar daha fazla olduğunu göstermektedir. Subayların Astsubaylara göre bir üst rütbede oldukları göz önüne alınırsa Astsubayların başarı/statü kazanmak için bu tür etkinlikleri daha fazla tercih etmeleri bir etken olarak düşünülebilir. Subay ve Uzman Çavuşların fiziksel aktivitelere katılım güdüsünden elde ettikleri puanlar değerlendirildiğinde takım ruhu, eğlence, başarı/statü ve arkadaşlık alt boyutlarında farklılık görülmektedir. Bu farklılık Uzman Çavuşların lehinedir. Astsubay ve Uzman Çavuşların fiziksel aktivitelere katılım güdeleri ise Uzman Çavuşlar lehine anlamlı fark oluşturacak şekilde takım ruhu ve eğlence alt boyutlarında farklılık oluşturmuştur. Bu sonuçlar ışığında; rütbesi daha

düşük olan TSK personelleri rütbesi yüksek olan personellere oranla fiziksel aktivitelere daha yüksek katılım güdüsüne sahip oldukları söylenebilir.

Araştırmaya katılan TSK personelleri 20-48 yaş aralığında tespit edilmiştir. Yaş gruplaması; 20-25, 26-30, 31-35, 36-40 ve 41 ve üzeri olmak üzere 4 grupta toplanmıştır. Bu durumda beceri gelişimi ($p<0,05$), başarı/statü ($p<0,05$), yarışma ($p<0,05$) ve hareketli olmak ($p<0,05$) alt boyutlarında spora katılım güdüsü puanlarında yaş gruplarında anlamlı bir fark olduğu görüldü. Bu farkın ise özellikle 26-30 ve 36-40 yaş aralıklarında yer alan gruplardan kaynaklandığı ve 36-40 yaş arası gruba ait bireylerin fiziksel aktivitelere daha fazla katılım eğilimi gösterdiği tespit edilmiştir. Bu grubun daha çok evli bireylerden oluştuğu ve evli bireylerin bekar bireylere oranda daha fazla fiziksel aktivitelere katılım güdüsüne sahip oldukları düşünüldüğünde yaş gruplarında da bu dağılımın olması normaldir. Fiziksel aktivite ve spor ile oldukça ilgili bir sosyo-demografik değişken olduğu kabul edilen yaşın bu etkinliklere katılım güdüsü açısından da oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Gerçekleştirilen birçok çalışma, yaşın ilerlemesine bağlı olarak değişen fiziksel gelişimde bu etkinliklerin oldukça büyük bir etken olduğu vurgulanmaktadır. Gelişime bağlı fiziksel gelişim sporla, spora yönelik bir değişim oluşturduğundan yaşın etkisi kaçınılmaz kabul edilmektedir. Bu açıdan, seçilen spor türünden, yaşamdaki etkilerine kadar birçok alanda spor ile yaşın etkisi bilinmektedir (İkizler, 2000). Bazı araştırmalar ise yaşın fiziksel aktivitelere ve spora katılım güdüsüne etki etmediğini ortaya çıkarmıştır (Salguero ve ark. 2004; Brodtkin ve Weis 1990; Barber ve Sukhi, 1999).

Fiziksel aktivitelere katılım sıklığına göre karşılaştırılan 4 grup (ara sıra, ayda 1-2 kez, haftada 2 ve daha az, haftada 3 ve üzeri) arasında takım ruhu ($p<0,05$), eğlence ($p<0,05$) ve yarışma ($p<0,05$) alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bu farkın ayda 1-2 kez aktivitelere katılan grubun haftada 2 ve daha az aktivitelere katılan gruba oranla daha fazla katılım güdüsüne sahip olmasından kaynaklandığı belirlenmiştir. Normal şartlarda haftada 2 ve daha az ve haftada 3 ve daha fazla fiziksel aktivitelere katılan grupların katılım güdülerinin daha fazla ortalama puana sahip olması beklenirken, ayda 1-2 kez gibi çok az sıklıkta aktivitelere katılan grubun diğer gruplara oranla da tüm alt boyutlarda yüksek ortalamaya sahip olması ilgi çekicidir. Bu aktivitelere fırsatları, maddi durumları, zamanları gibi nedenlerden dolayı katılmadıkları ancak bu fırsatları buldukları

takdirde bu aktivitelere katılacakları yorumu yapılabilir. Bu konunun TSK personelleri üzerinde yapılacak benzer bir araştırmada daha detaylı ele alınması yararlı olacaktır.

Fiziksel aktivitelere katılan 150 katılımcının rütbelerine göre dağılımları Astsubaylar 91, Subaylar 48 ve Uzman Çavuşlar ise 11 kişi olarak tespit edilmiştir. Araştırmada yer alan gruplar içerisinde 103 katılımcı ile Astsubaylar ilk sırada yer almaktadır ve dolayısıyla aktivitelere katılan grubun da ilk sırasında yer alması normaldir.

Fiziksel aktivitelere katılan Subay, Astsubay ve Uzman Çavuşlar bu aktivitelere nerelerde katıldıkları ile ilgili verdikleri cevaplar neticesinde; Subayların daha çok Kurum Spor Tesisleri ve Özel Spor tesislerini, Astsubayların ise Kurum Spor Tesisleri ve Doğayı, Uzman Çavuşların ise Özel Spor Tesisleri ve Doğayı tercih ettikleri görülmektedir.

Fiziksel aktivitelere katılmayanların %63,15'inin Astsubaylar, %31,58'inin Uzman Çavuşlar ve %5,27'sinin ise Subaylardan oluştuğu tespit edilmiştir. Fiziksel aktivitelere katılmayan en kalabalık grubu Astsubayların oluşturduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan Astsubayların 103 ile en fazla grubu oluşturduğu düşünüldüğünde aktivitelere katılmayan grubun da en fazla sayıda Astsubayların oluşturması normaldir. Fiziksel aktivitelere neden katılmadıkları ile ilgili Subaylar iş yoğunluğu ve işten yorgun dönme, Astsubaylar iş yoğunluğu, işten yorgun dönme ve faydasına inanmıyorum, Uzman Çavuşlar ise iş yoğunluğu, işten yorgun dönme ve diğer seçeneklerini işaretleyerek cevap vermişlerdir. Her 3 grupta da ortak cevap olarak en fazla işten yorgun dönmenin verildiği görülmektedir. TSK'nin stresli ve yorucu çalışma ortamı göz önünde bulundurulduğunda 3 grubun da işten yorgun döndüğüm için fiziksel aktivitelere katılmıyorum cevabını daha çok verdikleri düşünülebilir.

Subay ve Astsubaylar fiziksel aktivitelere katılmama nedenleri olarak diğer seçeneğini işaretlemeyen, Uzman Çavuşların 8 adet diğer seçeneğini işaretlemeleri ilgi çekici bir sonuç ortaya koymaktadır. "Diğer" seçeneğine verilen 8 cevabın tamamının aynı olması ise bu durumu daha da ilgi çekici hale getirmektedir. Şöyle ki; Verilen 8 cevap da "Uzman Çavuşlar TSK spor tesislerinden yararlanamıyor ve dolayısıyla aktivitelere katılmıyoruz ve ayrıca bu durum çifte standart oluşturduğu için kendimizi ikinci sınıf hissediyoruz" şeklinde yazılmıştır. Bu sonuca göre Uzman Çavuşlar aktivitelere katılmak istedikleri halde sadece iş yoğunluğu ve yorgunluğu değil aynı zamanda zorunlu olarak da aktivitelere katılamamaktadırlar. Uzman

Çavuşların daha az gelire ve daha fazla iş yorgunluğuna sahip oldukları göz önüne alındığında TSK spor tesislerinden yararlanamadıkları için dışarıda herhangi bir aktiviteye de katılamadıkları da düşünülebilir.

Sonuç olarak, özellikle uzman erbaşların fiziksel aktivitelere katılamadıkları ve bunun sebebi olarak da TSK bünyesindeki tesislerden faydalanamamaları söylenebilir. Özellikle bu sonuç göz önünde bulundurularak TSK bünyesinde gerekli düzenlemelerin yapılması ve bu personellerin de ilgili tesislerden yararlanarak kendilerini daha sağlıklı bir şekilde günlük ve iş hayatına hazırlamalarına yardımcı olunabilir. Benzer araştırmayı yapacak olan araştırmacılar araştırmalarını daha geniş kapsamlı olarak gerçekleştirmeleri (örneklem daha büyük ve daha fazla rütbeli personel ile) önerilebilir ve bu sayede çalışmaların karşılaştırılması açısından elde daha güçlü veriler olacaktır.

Kaynakça

- Abakay, U., Alıncak, F., Akyel, Y., Yetiş, Ü. (2015). An evaluation of secondary school teachers views for physical education and sports course. *Route Educational and Social Science Journal*, 2(4), 1-9.
- Alıncak, F. (2016). Attitudes of secondary school students including physical activity involving playing games. *European Journal of Physical Education and Sport Science*, 2(3), 1-14.
- Alıncak, F. (2017). Attitudes of primary school teachers towards playing games that involve physical activity. *European Journal of Education Studies*, 3(1), 202-2016.
- Alparslan T, Kılıçgil, E, Başpınar E., (2003), Türk Silahlı Kuvvetlerine Bağlı Türk Hava Kuvvetleri Komutanlığı Karargahında Görev Yapan Askeri Personelin Boş Zaman Değerlendirmelerinde Sporun Yeri, *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 1 (2), 99-106.
- Barber, H., Sukhi, H., (1999), The Influence of Parent-Coaches on Participant Motivation and Competitive Anxiety in Youth Sport Participants, *Journal of Sport Behavior*, 22 (2), 162-180,
- Başar, O., (2014), Türkiye’de Sualtı Hokeyi Oynayan Sporcuların Spora Katılım Motivasyonlarının Belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bek, N., (2008), Fiziksel Aktivite ve Sağlığımız. Sağlık Bakanlığı. Yayın no:730.

- Bilyeu, J., Wann, D., (2002), An Investigation of Racial Differences in Sport Fan Motivation. *International Sports Journal*, 6 (2), 93-106.
- Brodkin, P., Weis, M.R., (1990), Developmental Differences In Motivation For Participating in Competitive Swimming. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 12, 248-263.
- Coalter, F., (2005), The Social Benefits of Sports: An Overview to Inform the Community Planning Process, *Sportscotland Research Raport no.98*.
- Çelebi, M., (1993), Orta Doğu Teknik Üniversitesi Fiziksel Aktivite Kulüplerinde Bulunan Lider Tipleri, Yüksek Lisans Tezi, ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ercan, İ., Kan, İ., (2004), Ölçeklerde Güvenirlik ve Geçerlik, *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 30 (3), 211-216.
- Gill, D.L., Gross, J.B., Huddleston, S., (1983), Participation Motivation in Youth Sports, *International Journal of Sport Psychology*, 14, 1-14.
- Gregory, W.C., Corder, D.I.F., (2014), *Nonparametric Statistics "A Step-by-Step Approach, Second Edition*, Wiley Hoboken, New Jersey.
- İkizler, C.H., (2000), *Sporda Sosyal Bilimler*, Alfa Basım Yayım Dağıtım, Bursa.
- Kondric, M., Sindik, J., Mandic-Furjan, G., Schiefler, B., (2013), Participation Motivation and Student's Physical Activity among Sport Students in Three Countries, *Journal of Sports Science and Medicine* (12), 10-18.
- Kozanoğlu, M.E., (2004), Adolesan ve Egzersiz http://www.sabem.saglik.gov.tr/kaynaklar/229_28egzersiz.pdf (14.04.2016).
- Laker, A., (Eds.) (2002), *The Sociology Of Sport And Physical Education*, London: Routledge.
- MacPhail, A., Lyons, D., Quinn, S., Hughes, A.M., Keane, S.A., (2010), Frame work for Lifelong Involvement in Sport and Physical Activity: the Irish Perspective, *Leisure Studies*; 29 (1), 85-100.
- Oyar, Z.B., Aşçı, H.F., Çelebi, M., Mülazımoğlu, Ö., (2001), "Spora Katılım Güdüsü Ölçeği'nin Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması", *Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 12 (2), 21-23.
- Park, S.S., Rhim, Y.T., Kim, M.J., Kim, S.K., Yoo, I.J., (2014), The Influence of Perceived Risk on Participation Motivation and Re-participation Intention in Marine Sports, *Journal of Coastal Research, Special Issue No. 7*, 96-100.
- Salguero, A., Gonzalez-Boto, R., Tuero, C., Marquez, S., (2004), Relationship Between Perceived Physical Ageability and Sport Participation Motives in

Young Competitive Swimmers, Journal of Sports Medicine and Physical Fitness, 44 (3).

Stampfer, M.J., Hu, F.B., Manson, J.E., Rimm, E.B., Willett, W.C., (2000), Primary Prevention of Coronary Heart Disease in Women through Diet and Lifestyle, New England Journal of Medicine; 343 (1), 16-22.

Şirin, F.E., (2008), Futbolcu Kızların (12-15 Yaş) Spora Katılım Motivasyonlarının Belirlenmesi, Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 6 (1), 1-7.

Vaizoğlu, S.A., Akça O, Akdağ, A., Aykut, A., Omar, A.H., Coşkun, O., Güler, Ç., (2004), Genç Erişkinlerde Fiziksel Aktivite Düzeyinin Belirlenmesi, TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni; 3 (4).

Wee, E.H., Shah, A., (2007), Motives and Constraints to Physical Activities Participation Among Undergraduates.